

Kompetencijų ugdymo pavyzdžiai

Parengė Žydrė Jautakytė

Siūlymus teikė dr. Arvydas Girdzijauskas, Nora Petročenko

Vienas iš esminių vidurinio ugdymo atnaujinimo aspektų – kompetencijų ugdymas. Atnaujintoje vidurinio ugdymo muzikos bendrojoje programoje pirmą kartą aprašyta muzikinės kompetencijos struktūra. Muzikinė kompetencija yra sudėtingas ir įvairialypis žinių, gebėjimų ir nuostatų darinys. Muzikinė kompetencija skaidosi į smulkesnes subkompetencijas:

Muzikavimo subkompetencija:

- partitūroje užrašytų muzikos kalbos elementų paaiškinimas ir atlikimas, vokalinės ar instrumentinės atlikimo technikos demonstravimas, žalingų sveikatai ir instrumentams veiksnių išmanymas, sveikatos ir instrumentų tausojimas;
- raiškos priemonių, kūrinio struktūros ir dramaturgijos, svarbiausių įvairių stilių kūrinių interpretavimo principų išmanymas ir taikymas atliekant kūrinį solo ir (arba) ansamblyje;
- gebėjimas padainuoti ar pagroti galimybes atitinkantį kūrinį ir (arba) paskirtą ar pasirinktą kūrinio partiją;
- gebėjimas įvertinti savo ir kitų pasirodymus pagal sutartus kriterijus;
- muzikinio renginio principų išmanymas, atlikėjo etikos, sceninės kultūros demonstravimas;
- siekis pademonstruoti kuo geresnį meninį rezultatą;

Improvizavimo ir kūrybos subkompetencija:

- muzikos kalbos supratimas ir gebėjimas ja naudotis kuriant naujas muzikines struktūras;
- kūrybinio aktualumo ir autentiškumo siekis bei raiška;

Muzikos klausymosi ir vertinimo subkompetencija:

- gebėjimas išgirsti, įvardinti ir apibūdinti klausomame kūrinyje naudojamas muzikos išraiškos priemones;
- gebėjimas nusakyti klausomo kūrinio žanrą, stilių, struktūrą ir dramaturgiją remiantis muzikos kalbos žiniomis;

- gebėjimas apibūdinti muzikos raidos dėsningumus, estetinių idealų išmanymas;
- gebėjimas išsakyti argumentuotą nuomonę apie girdėtą kūrinį;
- domėjimasis įvairių stilių muzika, lankymasis koncertuose, muzikiniuose spektakliuose ir pan.;
- dėmesingas muzikos kūrinių klausymasis;
- pagarbos ir tolerancijos įvairiems muzikos reiškiniams demonstravimas;

Socialinių kultūrinių muzikos procesų pažinimo subkompetencija:

- Lietuvos ir pasaulio muzikinių kultūrų išmanymas (tradicijų, kūrėjų, atlikėjų, koncertinių erdvių, periodikos ir kt.);
- gebėjimas apibūdinti socialinių ir muzikinių reiškinių ryšius ir dėsningumus;
- gebėjimas kritiškai vertinti šiuolaikinius muzikos reiškinius ir pasirinkti asmeniškai ir estetiškai vertingiausius;
- gebėjimas nusakyti asmeninius muzikinius interesus ir numatyti jų plėtotės galimybes.

Atnaujintų vidurinio ugdymo bendrųjų programų įvade, kaip laukiamas ugdymo rezultatas, aprašomos šios bendrosios kompetencijos:

- ***mokėjimo mokytis.*** Jaučiasi atsakingas už savo mokymąsi, geba save motyvuoti, planuoti mokymąsi, rinktis ir taikyti tinkamas mokymosi strategijas, įsivertinęs sėkmę gerinti savo mokymąsi;
- ***komunikavimo.*** Supranta komunikavimo svarbą ir moka, atsižvelgdamas į kontekstą ir komunikavimo situaciją, veiksmingai komunikuoti kalbinėmis ir nekalbinėmis priemonėmis;
- ***pažinimo.*** Siekia įgyti žinių, ieško tiesos, geba konstruktyviai spręsti problemas, kritiškai mąsto, geriau pažįsta tikrovę taikydamas tyrimų metodus;
- ***socialinė pilietinė.*** Sąžiningas, atsakingas, gerbia ir toleruoja kitus, aktyviai dalyvauja bendruomenės

gyvenime, veikia kitų labui, vadovaujasi demokratijos vertybėmis. Myli tėvynę, vertina šalies ir pasaulio paveldą, rūpinasi kitų ir aplinkos saugumu;

- ***iniciatyvumo ir kūrybingumo.*** Nusiteikia ir susitelkia kūrybiniais ieškojimams, skatina kitus kūrybingai, nestandartiškai mąstyti, kritiškai priima kitų keliamas idėjas, geba jomis pasinaudoti. Prisiima atsakomybę už rezultatus, gerbia autorių teises;

- **asmeninė.** Pozityviai mąsto, garbingai ir sąžiningai veikia, geba įveikti sunkumus ir atsakingai kuria

savo gyvenimą;

- **kultūrinė.** Yra sąmoningas, atsakingas ir kūrybingas kultūros procesų dalyvis, puoselėjantis artimiausios aplinkos, šalies tautinę ir demokratinę kultūrą, pasaulio paveldą.

Kompleksinė muzikinės veiklos prigimtis svariai prisideda prie bendrųjų mokinio kompetencijų plėtotės:

- **iniciatyvumo ir kūrybingumo** – mokiniai skatinami remiantis vaizduote drąsiai formuluoti kūrybines idėjas, reikšti argumentuotą nuomonę jas atrenkant, įgyvendinti kūrybinius sumanymus, stebėti ir pagal sutartus kriterijus vertinti savo ir kitų kūrybinę veiklą;
- **asmeninė** – muzikinio ugdymo procesas turėtų būti grindžiamas pagarbos, atsakingumo ir tolerancijos vertybėmis. Svarbu ugdyti pagarbą kito asmens kūrybai, atsakingumą rengiantis atlikti muzikos kūrinių, rengiant muzikines programas; mokytis tolerantiškai vertinti kitų kultūrų, įvairių stilių kūrinius, įsiklausyti į kito žmogaus nuomonę. Buvimas scenoje, soliniai pasirodymai reikalauja iš mokinio didžiulio vidinio susitelkimo, vidinės drausmės, pastangų – tai ugdo mokinio charakterį, valią ir kitas asmenines savybes. Muzikos kūrinių klausymasis, estetinis jų vertinimas, interpretavimo veikla turtina emocinę mokinių patirtį, ugdo emocinį intelektą. Muzikos kūrinių interpretavimas ir vertinimas įtvirtina tam tikras vertybines ir kultūrinės nuostatas, ugdo vertinimo ir raiškos gebėjimus;
- **socialinė pilietinė** – muzikuodami ansamblyje mokiniai skatinami įsiklausyti ir girdėti kitus, derintis siekiant bendro meninio rezultato, teikti klausytojams estetinį pasitenkinimą; planuodami, organizuodami, veddami koncertus, kultūrinius renginius ir dalyvaudami juose, analizuodami socialinį muzikos kontekstą mokiniai išbando įvairius socialinius vaidmenis (atlikėjo, kritiko, kūrėjo ir kt.), įgyja kritinės nuovokos;
- **komunikavimo** – mokiniai skatinami perskaityti, suprasti ir įvertinti muzikos kūrinių kaip prasmingą garsinį tekstą, įtaigiai ir kitiems suprantamai perteikti interpretacinį sumanymą. Taip pat mokiniai skatinami analizuoti ir vertinti poetinius dainų tekstus, diskutuoti apie muzikinius reiškinius tinkamai vartojant sąvokas, rengti stebėtų muzikinių renginių ir kitų muzikinių reiškinių pristatymus;
- **mokėjimo mokytis** – mokiniai skatinami kelti muzikos mokymosi tikslus, analizuoti ir vertinti savo gebėjimus ir pasiekimus, rinktis mokymosi strategijas; taip pat ieškoti

informacijos, ją sisteminti ir pateikti, prisidėti prie muzikos kūrybos paieškos ir atrankos sudarant muzikinį repertuarą;

- **kultūrinė** – mokydami muzikos mokiniai susipažįsta su įvairių kultūrų, visuomenės grupių muzikiniais reiškiniais, įvairios estetiškos vertės muzikos kūriniais, sulygina ir analizuoja juos, mokosi kritiškai ir tolerantiškai juos vertinti, pasirinkti asmeniškai vertingiausią. Pažindami įvairių laikotarpių ir kraštų muziką, mokiniai įgyja estetinę nuovoką ir orientaciją kultūros erdvėje, perima savo krašto ir pasaulio kultūros tradicijas ir vertybes, įgyja poreikį jas puoselėti ir kurti naujas.

Tiriamasis darbas

Muzikos tiriamasis darbas – tai pasirinkto muzikinio reiškinio ar veiklos sisteminga analizė, suteikianti mokiniams naujų žinių bei informacijos apie muziką ir jos reiškinį sklaidą aplinkoje. Tiriamojo darbo tematika turėtų būti pasirenkama atsižvelgiant į pamokų cikluose nagrinėjamas muzikos problemas ir galimas pagrindines tiriamojo darbo kryptis: 1) Muzikinės institucijos/organizacijos veikla, 2) Muzika aplink mus, 3) Muzikiniai renginiai mokykloje/gimnazijoje. Mokiniai, suderinę tai su mokytoju, gali ir patys siūlyti jiems aktualią muzikinės problematikos temą. Parengę muzikos reiškinio tyrimą mokiniai jį pristato klasėje ir surengia darbų aptarimą – diskusiją.

Pasirinkus muzikinio tyrimo objektą, svarbu aiškiai ir tiksliai suformuluoti tyrimo eigą, uždavinius, tikslus ir metodus. Bendrieji tyrimo uždaviniai turėtų atskleisti pasirinkto objekto ypatybes, įvardinti būdingiausius jo pasireiškimo bruožus ir jo raidos eigą. Muzikos tiriamajam darbui, priklausomai nuo jo specifikos, siūlomi pasirinkti šie tyrimo metodai:

Stebėjimas – tai reiškinio, įvykių, žmonių ar jų grupių bei veiklos analizė, siekiant atskleisti reiškinio dėsningumus, priežastis, raidos kryptingumą, reguliarumą. Tokiame tyrime svarbu fiksuoti faktus, detales ir aplinkybes, kurias rekomenduojama kaupti specialiuose išsamiai aprašymams skirtuose dienoraščiuose.

Dokumentų analizė – tai įvairiais būdais užfiksuotos dokumentinės medžiagos apie istorinius įvykius, faktus, menininkų veiklą tyrimas. Šiuo metodu gali būti analizuojami rašytiniai (enciklopedijos, autobiografijos, laiški, straipsniai ir kt.) , vaizdiniai (video filmai, piešiniai, nuotraukos ir kt.) ir garsiniai (muzikos įrašai, radijo, televizijos laidos, diktofono įrašais ir kt.) dokumentai.

Apklauso metodas – tai gali būti anketinė apklausa arba interviu.

Siūloma tematika tiriamiesiems darbams:

I ciklas: Estetinis-emocinis muzikos meno poveikis

- Muzika mano/mūsų gyvenime
- Ryškiausi metų miesto muzikiniai renginiai
- Kaip ir kodėl muzika veikia mūsų emocijas. (Istorija ir dabartis)

II ciklas: Muzikos meno statusas visuomenėje

- Muziko profesija šiandien. Galimybės ir perspektyvos
- Žymaus vietos muziko/kompozitoriaus kūrybinis portretas
- Ryškiausių mokyklos muzikinių renginių apžvalga

III ciklas: Menininko vaidmens raida

- Žymaus praeities kompozitoriaus/atlikėjo kūrybinis portretas
- Muzikos atlikimo menas. Istorija ir dabartis
- Miesto koncertų salės/filharmonijos repertuaro analizė

IV ciklas: Etnokultūrinis muzikos meno aspektas

- Liaudies ir akademinės muzikos sankirtos
- Sutartinės. Istorija ir dabartis
- Mokyklos/gimnazijos folklorinio ansamblio veiklos apžvalga

V ciklas: Muzika ir medijos

- Muzika ir internetas
- Muzika ir radijas / Kelių rimtosios muzikos radijo laidų apžvalga
- Muzika teatre: scenografijos, technologijų ir muzikos santykis

Šis tiriamojo darbo temų sąrašas gali būti papildytas mokytojo nuožiūra, atsižvelgiant į mokinių galimybes, mokyklos/gimnazijos, miesto renginių kontekstą, muzikos institucijų veiklos apimtį ir specifiką.

Tiriamasis darbas padeda mokiniams ugdyti savarankiško darbo, mokėjimo mokytis, pažinimo gebėjimus, kūrybinį ir kritinį mąstymą.

Svarbu, kad mokinys pasirinktų konkrečią ir pakankamai siaurą temą, kuriai atskleisti reikia konkrečių duomenų. Tokiu būdu yra paprasčiau pasirinkti tyrimo (duomenų rinkimo) metodą, medžiagą. Rašydamas tiriamąjį darbą mokinys mokosi tikslingai vartoti dalykinę kalbą, muzikos terminus ir sąvokas.

Mokytojui svarbu stebėti, kad mokinys susidarytų ir laikytųsi darbo rengimo plano, nesiblaškytų arba netinginiautų. Mokytojo vaidmuo – autoritetingas patarėjas. Mokiniai skatinami įsigilinti į tiriamą temą, analizuoti ją pasitelkiant visą susijusią patirtį – kitų mokomųjų dalykų, kasdienišką, papildomo mokymosi ir kt. Tiriamasis darbas padės mokiniams pasiruošti Menų egzaminui (2013 m.).

Tiriamojo darbo vertinimas

Gebėjimas (BP)	Požymiai	Kriterijai	Taškai
2.1. Apibūdinti ir analizuoti muzikinę raišką estetiniu, kultūriniu ir socialiniu aspektais.	2.1.1. Apibūdinama kūrinio idėja, idėjos kilmė, sumanymas.	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
	2.1.2. Motyvuojamas pasirinktos idėjos (temos) asmeninis ir socialinis reikšmingumas.	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
	2.1.3. Išanalizuoti sukurto kūrinio komponavimo principai, forma, dinaminis modelis, struktūriniai elementai, stilius, panaudotos išraiškos priemonės. Išanalizuoti stilistinių priemonių panaudojimo ypatumai.	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
2.1.4. Išanalizuotos pasirinkto kūrybos stiliaus ištakos, žymiausi atstovai, šiame kontekste įvertinamos savos kompozicijos.	Visiškai atitinka	6	
	Atitinka	4	
	Iš dalies atitinka	2	
	Neatitinka	0	
2.2. Įvardinti muzikos stilių skirtumus, lyginti stilistinių priemonių panaudojimą kūrinuose.	2.2.1. Išanalizuoti pasirinkto stiliaus ar komponavimo principo kūriniai-analogai.	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
	2.2.2. Skaitmeninėje laikmenoje pateikta klausytų rengiantis egzaminui kūrinių ištraukos.	Atitinka	2
		Neatitinka	0
2.3. Paaiškinti, kaip ir	2.3.1. Išanalizuoti savieji muzikiniai gebėjimai,	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2

kodėl pavyko įgyvendinti nuo pirminės idėjos iki užbaigto kūrinio.	tuo argumentuojamas sukurtų kūrybinių pobūdis.	Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
	2.3.2. Įsivertinti savieji pasisekimai, išgyvenimai, sunkumai ir trūkumai kūrybinio proceso metu.	Visiškai atitinka	3
		Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
	Neatitinka	0	
2.4. Pademonstruoti kalbinės raiškos ir dalykinio raštingumo gebėjimus.	2.4.1. Tekstas parašytas taisyklinga, išraiškinga ir turtinga kalba, tikslingai vartojamos muzikologijos sąvokos.	Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
		Neatitinka	0
	2.4.2. Analizėje yra šios dalys: titulinis puslapis, turinys, reikiamos apimties tekstas, išvados, literatūros sąrašas, priedai.	Atitinka	2
		Iš dalies atitinka	1
	Neatitinka	0	

Muzikos mokymosi strategijos

Viduriniame ugdyme ypač svarbios tampa mokymosi strategijos. Sėkmingai mokymosi strategijų įvairovę įvaldę mokiniai mokydami gali pasiekti žymiai geresnių rezultatų, nei strategijų neišmanantys. Mokymosi strategijų reikšmė dar padidėja dėl to, kad šioje ugdymo pakopoje vyrauja savarankiško mokinių darbo forma. Su žemiau pateiktu tekstu vertėtų supažindinti mokinius, padiskutuoti ir išsiaiškinti, ar visos strategijos yra aiškios ir suprantamos, ar visos paminėtos. Vertėtų apsirašyti pačių mokinių taikomas muzikos mokymosi strategijas – papildyti čia pateiktas paprasčiausias muzikos mokymosi strategijas.

1. Dainavimo mokymosi strategijos

Dainos mokymosi iš klausos žingsniai

1) Mokytojo ar kitų padedamas, mokykis dainos melodiją ir žodžius – paprašyk, kad padainuotų tau kelis kartus, kad padainuotų su tavimi sunkesnes melodijos ar ritmikos vietas. Aptarkite atsikvėpimo vietas, dainos charakterį ir kitus atlikimo ypatumus.

2) Klausykitės dainos įrašo tiek kartų, kol įsiminsi melodiją. Dainuok kartu su skambančiu įrašu. Vėliau dainuok pridildęs muzikos įrašą ir visai be jo. Jei pavyks – susirask internete dainos instrumentinį pritarimą (*playback*) ar *karaokė* variantą ir dainuok kartu su juo. Išmokęs dainą, padainuok ją gerai muziką išmanančiam žmogui – klausant iš šalies visada galima geriau įvertinti dainavimo kokybę. Patyręs žmogus gali duoti tau daug vertingų patarimų, kaip tobulinti dainos atlikimą. Kuo daugiau tokių patarėjų turėsi – tuo geriau seksis tobulintis. Tačiau visada turėk ir savo nuomonę.

Dainos mokymosi iš natų žingsniai

- 1) peržiūrėk naujos dainos natų tekstą;
- 2) nustatyk metrą, paplok ritmą;
- 3) ritmiškai perskaityk žodžius;
- 4) nustatyk dainos tonaciją (nebūtinai) ir pasigrok melodiją prieinamu instrumentu (dūdele, pianinu, gitara ar kt.). melodiją pagroti reikėtų keletą kartų. Jei groji gitara ar pianinu, pradėk kartu dainuoti;
- 5) solfedžiuok dainos melodiją, nustatyk, kuri melodijos ar ritmo vieta yra sudėtingesnė;
- 6) sudėtingesnes vietas pasolfedžiuok kelis kartus – tiek, kad pavyktų jas laisvai atlikti;
- 7) solfedžiuos dainos melodiją nuo pradžios iki pabaigos;
- 8) dar kartą ritmiškai, sekdamas natas, perskaityk dainos tekstą;
- 9) padainuok melodiją su žodžiais;
- 10) pasitikslink, paprašęs paklausti muzikos mokytojo, labiau patyrusio muzikanto, klasės draugo, ar tiesiog vieną kitą melodijos natą pagrojant instrumentu.

Čia pateikėme labai detalų dainos mokymosi planą. Jis nėra privalomas – atsižvelgdamas į savo galimybes kai kuriuos žingsnius gali praleisti arba atlikti juos ne tokia, kaip nurodyta tvarka.

Dainavimo rezultatų tobulinimo strategijos

- 1) Dainuoti prieš veidrodį. Veidrodyje gali puikiai matyti, kaip dainuodamas atro dai kitiems. Gali išbandyti įvairiausius dainos atlikimo variantus, veido išraišką, laikyseną. Gali pats nuspręsti, kuris variantas tau labiausiai priimtinas, kaip atro dai gražiausiai ir pan.
- 2) Dainuoti artimiesiems namuose. Jie turėtų įvertinti tavo sceninę išvaizdą, dainavimo išraiškumą, artikuliaciją (ar aiškiai tari tekstą) ir pan.
- 3) Dainuoti muziką išmanantiems žmonėms. Jie galėtų įvertinti tavo intonaciją, ritmiškumą, vokalinę techniką, dainos atlikimo išraiškumą ir sumanymo pagrįstumą. Šie žmonės galėtų duoti vertingų patarimų, ką ir kaip reikėtų tobulinti.

2. Mokymosi groti naują kūrinį žingsniai

- 1) Peržvelk naujo kūrinio natų tekstą. Įvertink jo sudėtingumą.
- 2) Pabandyk pagroti melodiją ir nustatyk, kurią kūrinio vietą pagroti sunkiau.
- 3) Mokykis groti sunkesnes kūrinio vietas.
- 4) Išmok nesudėtingas kūrinio vietas.
- 5) Neskubėdamas pagrok visą kūrinį nuo pradžios iki pabaigos.

6) Jei pavyko pagroti be klaidų – pagrok greičiau, atkreipk dėmesį į frazuotę, išraiškingai atlik artikuliacijos, dinamikos niuansus.

Pastaba. Jei grosite daugiabalsį kūrinį – labai svarbu pasirinkti sau tinkamą partiją. Jei gerai sekasi groti dūdele – rinkis pagrindinę melodiją, jei patinka perkusiniai instrumentai – rinkis ksilofoną; jei patinka ritmuoti – rinkis džembę, būgnelį, marakasus, tamburiną ar pan. Taip pat gali rinktis trikampį ar metalofono plokštelę, kuriais gana nesunku groti .

3. Muzikos klausymosi strategijos

Mokytojas gali užduoti įvairių muzikos klausymosi užduočių – nusakyti skambančio kūrinio nuotaiką, apibūdinti charakterį, susieti tai su panaudotomis išraiškos priemonėmis, išgirsti ir nusakyti atlikėjų sudėtį, įvardinti dominuojantį instrumentą, kitus elementus. Visos šios užduotys yra skirtos tam, kad lavėtų tavo muzikinę klausa ir atmintis, kurių dėka galėsi geriau suprasti skambančius kūrinius.

Norėdamas tobulinti savo muzikos klausymosi gebėjimus, turėtum klausytis muzikos ir namuose – kuo daugiau muzikos kūrinių išklausysi, tuo platesnį sukaupsi intonacijų žodyną, kuris padės tau orientuotis muzikos kūrinių įvairovėje, suprasti, kuris muzikos žanras ar stilius tau patinka. Neapsiribok tik patinkančios muzikos klausymusi.

Svarbu, kad apie klausytus muzikos kūrinius būtų galimybė kalbėtis ir diskutuoti su mokytoju ir kitais mokiniais.

Svarbu, kad klausymuisi skirti muzikos fragmentai skambėtų pakartotinai atlikus užduotį ir ją aptarus.

Tie patys muzikos kūriniai mokiniams klausytis turėtų būti pateikiami keletą kartų pateikiant skirtingas užduotis. Taip mokiniai geriau įsimins kūrinius, galės juos atpažinti ir įvardinti. Pažįstamas kūrinys mokiniams sukelia džiaugsmingus išgyvenimus, tokių kūrinių klausomasi su didesne motyvacija.

Muzikos klausymosi užduotis mokiniai galėtų atlikti poromis ar grupėmis, sudarytomis iš skirtingų pasiekimų lygių mokinių. Tokiose grupėse mokiniai sėkmingai mokosi vieni iš kitų.

Muzikos klausymosi užduotims atlikti mokiniams siūlykite pasinaudoti minčių žemėlapiu, *Veno* diagrama, lentelėmis ir kt.

Mokiniai gali rengti pranešimus ar pristatymus apie klausytus muzikos kūrinius, kompozitorių ar muzikos stilių. Tuomet labai svarbu kartu su mokiniais aptarti jų vertinimo kriterijus, pagal juos vertinti kiekvieną pranešėją, diskutuoti ir teikti siūlymus, kaip galima pranešimą patobulinti. Svarbu, kad diskusijose dalyvautų mokytojas, kuris rodo pavyzdį savo minčių eiga, sąvokų vartojimu, kriterijų taikymu.

Mokymosi klausytis muzikos žingsniai

- 1) Muzikos klausymuisi labai svarbus yra tavo nusiteikimas – išgirsi ir pajausi daugiau, jei susikaupsi ir skambančio muzikos kūrinio klausysiesi įdėmiai.
- 2) Prieš pradėdant klausytis muzikos pagalvok, ką jau žinai apie mokytojo nurodytus užduoties parametrus.
- 3) Pagalvok, ar gerai supratai muzikos klausymosi užduotį – ar supratai visas mokytojo pavartotas sąvokas, atsakymo pateikimo būdą. Jei kažko nesupratai – pasitikslink.
- 4) Klausydamasis muzikos kūrinio fragmento ar kelių fragmentų užsirašyk visas mintis, kilusias asociacijas, pradėk formuluoti atsakymus.
- 5) Peržvelk užrašus ir pasirink tą medžiagą, kurios reikia užduoties atlikimui.
- 6) Pasitikrink. Palygink savo ir suolo draugo atsakymus.
- 7) jei yra galimybė, sustabdykite muzikos įrašą po kiekvieno fragmento – skirkite laiko apmąstymui ir atsakymų užfiksavimui.

4. Muzikos kūrimo strategijos

Muzika kuriama pasitelkiant įvairias komponavimo technikas. Tu dažniausiai kursį pagal pavyzdį arba kai mokytojas nurodys gana konkrečius reikalavimus būsimai kompozicijai.

Kuriant pagal mokytojo nurodytus reikalavimus svarbu juos suprasti – pasitikslink pakomentuodamas mokytojui, kaip supratai užduotį ir kaip įsivaizduoji jos atlikimą.

Jei prašoma sukurti kompoziciją naudojant tradicinę notaciją, pasiruošk penklinę, susižymėk reikiamus ženklus, taktus. Pagalvok, kur bus kompozicijos kulminacija, prisimink, kokiais būdais pasiekama kulminacija (dinamika, ritmo smulkinimas, kylanti melodija ir kt.). Užrašyk pirmąjį kompozicijos variantą. Pagrok ir įvertink jį – ar kūrinys skamba sklandžiai, ar patogu jį atlikti. Pataisyk kliūvančias vietas. Pabandyk panaudoti ne tik mokytojo nurodytas priemones, bet ir kitas žinomas, jei jos tavo kompozicijai tinka.

Jei reikia sukurti daugiabalsę kompoziciją. Pagalvok ir prisimink, kuo skiriasi akompanimentas ir melodija. Pagalvok ir prisimink, kurie instrumentai gali melodiją ir judresnį ritminį piešinį, o kurie tik nesudėtingus ritminius motyvus. Panaudok ritmo *ostinato*.